

انحصار در وکالت دادگستری وجود ندارد

کانون وکلای دادگستری بر پایه ماده ۱۸ قانون وکالت مصوب ۲۵ بهمن ۱۳۱۵ به عنوان مؤسسه‌ای دارای شخصیت حقوقی در کشور ما تأسیس و صدور پروانه وکالت با ضوابط معینی در صلاحیت آن قرار داده شد. ماده ۵۵ این قانون نیز دخالت اشخاصی را که دارای پروانه وکالت نیستند در حرفه وکالت دادگستری ممنوع دانست و برای آن کیفر حبس از یک تا شش ماه در نظر گرفت. قانون استقلال کانون وکلای دادگستری نیز در پنجم اسفند ۱۳۳۳ به تصویب مجلس شورای ملی و سنا رسید که بر طبق ماده یک آن:

«کانون وکلای دادگستری مؤسسه‌ای است مستقل و دارای شخصیت حقوقی که در مقر هر دادگاه استان تشکیل می‌شود».

ماده ۸ این قانون نیز شروط داوطلبان حرفه وکالت را پیش‌بینی کرده است که کانون‌های وکلای از هنگام تصویب این قانون در صدور پروانه وکالت رعایت کرده‌اند. حرفه‌های شریف قضا و وکالت دادگستری از ارکان برگزاری دادرسی عادلانه هستند و در همه کشورهای پیشرفته، ضوابط و شروط علمی و اخلاقی برای داوطلبان ورود به این حرفه را در قوانین خود پیش‌بینی کرده‌اند. بنابراین برگزاری آزمون و برگزیدن داوطلبان دارای شروط علمی در حرفه‌های قضا و وکالت هرگز به معنی ایجاد انحصار در این حرفه‌ها نیست بلکه به انگیزه داشتن صلاحیت‌های حقوقی برای اجرای این وظایف با اهمیت و داشتن توانایی‌های لازم در امر قضا و دفاع از حقوق مردم است.

قانون استقلال کانون وکلای دادگستری مصوب ۵ اسفند ۱۳۳۳ برگرفته از قوانین کشورهای اروپایی است و برای تضمین حق دفاع مردم در دعاوی کیفری و مدنی، حق برخورداری از وکیل دادگستری را برای دادخواهان پیش‌بینی کرده است. قوانین وکالت دادگستری در فرانسه و ایالات متحده آمریکا دارای مقررات جامعی در زمینه چگونگی صدور پروانه وکالت برای داوطلبان هستند. در این کشورها آزمون‌های علمی دشواری برای پذیرش

داوطلبان حرفه و کالت برگزار می‌شوند و این قوانین و آزمون‌های علمی برای گزینش استعدادهای برتر داوطلبان و در نهایت توانایی‌های وکلای دادگستری در دفاع از حقوق مردم در پیگردهای کیفی و دعاوی مدنی به تصویب رسیده‌اند. ولی نه در کشورهای اروپایی و یا ایالات متحد آمریکا این قوانین به معنی ایجاد انحصار برای کانون‌های وکلای دادگستری شمرده نشده‌اند.

از سوی دیگر در کشور ما قانون تأسیس دانشگاه تهران در سال ۱۳۱۳ به تصویب رسید و دانشکده حقوق نیز از سال ۱۳۱۹ آغاز به کار کرد. همچنین قانون تأسیس دانشگاه در استان‌های کشور در سال ۱۳۲۷ خورشیدی در مجلس شورای ملی به تصویب رسید و دانشگاه‌های دولتی در همه استان‌های کشور بر پایه استانداردهای جهانی تأسیس شدند که در دسترس دانشجویان قرار گرفتند و سرمایه بزرگی برای کشور ما بوده و هستند. در همه دانشگاه‌های دولتی، گام به گام رشته‌های گوناگون از جمله رشته حقوق تأسیس شدند و دانش‌آموختگان این رشته جذب دستگاه دادگستری، کانون‌های وکلا، سازمان‌های دولتی و بانک‌ها گردیده‌اند.

با این حال این نظم استوار، پس از انقلاب گام به گام آسیب دید. در تیرماه سال ۱۳۵۸، دولت موقت بازرگان در یک تصویب‌نامه چند سطری با نام جعلی «حفاظت و توسعه صنایع»، بخش بزرگی از شرکت‌ها و صنایع کشور را مصادره و ۵۱ تن از مدیران کاردان و کارآفرین این شرکت‌ها را از عرصه تولید و صنایع ایران بیرون راندند. مصادره اموال مردم در هیچ کشور متمدنی انجام نمی‌شود و خلاف صریح اصول متمم قانون اساسی مشروطیت و اعلامیه جهانی حقوق بشر است. همین مصادره شرکت‌های بخش خصوصی، که مغایر با اصل‌های ۲۲ و ۴۳ قانون اساسی است اقتصاد منفور دولتی را در کشور ما برقرار ساخت و درهای اشتغال را به روی جوانان کشور ما بست. این در حالی بود که در سال‌های شکوفایی اقتصاد بخش خصوصی پیش از انقلاب کارگرانی از کشورهای دیگر مانند کره جنوبی جذب فعالیت‌های بخش خصوصی ایران می‌شدند. به موازات بستن دریچه‌های تولید و اشتغال، دولت‌های پس از انقلاب برای مشغول کردن جوانان بیکار، دست به تأسیس دانشگاه‌های غیرقانونی و غیراستاندارد در کشور زدند که به شیوه دیگری نظام آموزش عالی کشور ما را با بحران‌های بیشتری درگیر کردند.

اکنون سال‌هاست اقتصاد دولتی به کشور ما تحمیل شده و تولید، صنعت و بخش‌های دیگر دچار رکود شده‌اند. ولی از آنجا که انتخابات آزاد و عادلانه در کشور ما برگزار نمی‌شود و نمایندگان شجاع و معترض به دولت‌ها به مجلس‌ها راه نمی‌یابند، این اوضاع غم‌انگیز همچنان ادامه یافته و قانون سیاست‌های کلی اصل ۴۴ نیز که خلاف

صریح قانون اساسی بوده است هیچ کمکی به برچیدن بساط اقتصاد دولتی در کشور ما نکرده است. فاجعه آمیزتر این است که با تصویب این قانون، چوب حراج به شرکت‌های دولتی زده شد و با واگذاری آن‌ها به اشخاص غیرمتخصص به فساد در کشور دامن زده‌اند. من در سال ۱۳۸۶ و پیش از تصویب این لایحه در مجلس در یک مقاله تفصیلی زیر عنوان «**خصوصی‌سازی و حکومت قانون**» به لایحه این قانون که از سوی دولت احمدی‌نژاد به مجلس تقدیم شده بود انتقاد کردم که در شماره زمستان ۱۳۸۶ مجله کانون وکلای دادگستری مرکز به چاپ رسید. ولی به رغم آشکار شدن پیامدهای شوم اقتصاد دولتی، نمایندگان مجلس‌ها در چند دهه گذشته در اندیشه برچیدن بساط اقتصاد دولتی در کشور و خصوصی‌سازی واقعی اقتصاد ایران نیستند.

با بیان این مقدمات به این واقعیت می‌پردازم که دانشگاه‌های غیرقانونی در کشور که هر یک از آن‌ها بی‌آن‌که از استانداردهای علمی و آموزشی برخوردار باشند با پذیرش بی‌حساب و کتاب داوطلبان رشته حقوق به تولید انبوه فارغ‌التحصیلان بیکار می‌پردازند که این جوانان نیز در جای خود قربانی نابسامانی و آشفتگی نظام آموزش عالی در کشور ما می‌باشند. ولی نمایندگان این مجلس‌ها به جای متوقف ساختن فعالیت این مؤسسات آموزشی غیرقانونی به دنبال آسیب رساندن به استقلال کانون‌های وکلای دادگستری هستند. در همین راستا خبرگزاری فارس چند روزی است تبلیغاتی را به راه انداخته و پاره‌ای از نمایندگان مجلس یازدهم سخن از انحصار کانون وکلا در گزینش داوطلبان به میان آورده‌اند. سایت فارس روز ۱۷ تیر سخنان آقای لطف‌الله سیاهکلی نماینده قزوین را بازتاب داده با این تیتراژ: «انحصار در وکالت، دست مردم را در دفاع از حق خود می‌بندد!» سایت فارس در همین روز سخنان آقای ابوالفضل ابوترابی نماینده نجف‌آباد را بازتاب داده که گفته است: «بنده با انحصار در هر حوزه‌ای مخالف هستم و اعتقاد دارم انحصار عامل فساد است». سایت فارس همچنین روز ۱۸ تیر ۱۳۹۹ سخنان آقای محمدتقی نقدعلی، نماینده خمینی‌شهر را بازتاب داده که مدعی «انحصار در مجوز وکالت» از سوی کانون وکلا شده است. این سایت در همین روز سخنان آقای نصرالله پژمان‌فر نماینده مشهد را بازتاب داده که مدعی شده است: «انحصار در وکالت، زمینه فساد را فراهم می‌کند!» سایت فارس همچنین روز ۱۹ تیر، سخنان آقای حسین خسروی نماینده بیرجند را بازتاب داده که با اشاره به انحصار کانون‌های وکلا افزوده است: «یکی از عوامل فساد، انحصار است!» سرانجام سایت فارس در خبرهای روز شنبه ۲۱ تیر خود افزود بیش از ۴۰ نماینده در گفتگو با خبرگزاری فارس حمایت خود را از اصلاح قانون وکالت به نفع محرومین اعلام کردند!

این نمایندگان که اصول قانون اساسی و قانون استقلال کانون وکلای دادگستری را نادیده می‌گیرند، سخن از لزوم اصلاح قانون وکالت و در هم شکستن انحصار صدور مجوز وکالت و حمایت از داوطلبان را نیز به میان آورده‌اند. این تبلیغات یک سویه‌ای که خبرگزاری فارس علیه استقلال کانون وکلای دادگستری به راه انداخته به ظاهر برای حفظ حقوق داوطلبان است. این در حالی است که قانون استقلال کانون وکلا و تبصره ماده یک «قانون کیفیت اخذ پروانه وکالت دادگستری» مصوب سال ۱۳۷۶ که تعداد کارآموزان وکالت در هر یک از کانون‌ها را برعهده کمیسیونی از رییس کل دادگستری استان، رییس شعبه اول دادگاه انقلاب و رییس کانون وکلای مربوط گذارده است هرگز در مقام ایجاد انحصار از سوی کانون‌های وکلا در پذیرش داوطلبان نبوده‌اند. از سوی دیگر کانون‌های وکلا، استقلال دارند و ابتکار تدوین پیش‌نویس یک قانون وکالت پیشرفته نیز در صلاحیت کانون‌های وکلاست که پس از تدوین به صورت لایحه یا طرح می‌تواند در مجلس تصویب شود. ولی نمایندگان مجلس صلاحیتی برای تدوین قانون وکالت بدون تصمیم‌گیری کانون‌های وکلا را ندارند.

در هر حال این نمایندگان باید در اندیشه پایان بخشیدن به رکود اقتصادی که پیامد مستقیم برقرار شدن اقتصاد دولتی در کشور است باشند تا زمینه‌های گوناگون کار و اشتغال برای جوانان این مرز و بوم فراهم گردد. همچنین این نمایندگان تکلیف دارند زمینه برچیدن دانشگاه‌های غیرقانونی را فراهم کنند تا جوانان کشور ما با اندوختن دانش‌ها در رشته‌های گوناگون در دانشگاه‌های معتبر کشور بتوانند از کار شرافتمندانه‌ای برخوردار شوند و این فشارها از آزمون‌های قوه قضائیه، کانون‌های وکلا و دیگر حرفه‌ها برداشته شوند. اگر این نمایندگان که کانون‌های وکلا را به ناروا متهم به انحصارطلبی می‌کنند آمادگی داشته باشند، کانون‌های وکلا از آنان دعوت به یک گفتگوی تلویزیونی می‌کنند تا راه کارهای حل مشکلات توان‌فرسای جامعه و تیره‌روزی نسل جوان که ریشه در قانون‌شکنی دولت‌ها و مصوبات خلاف قانون اساسی مجلس‌ها دارند در معرض قضاوت افکار عمومی قرار گیرند.

پایان